

VALORIFICAREA CULTURAL-EDUCATIVA A DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE DE PE TERITORIUL JUDEȚULUI SATU MARE

de **GHEORGHE LAZIN**

Pornind de la o definiție, fie ea și sumară, a noțiunii muzeu, activitatea acestuia se răsfrânge în principal spre trei direcții: munca de salvare a dovezilor de cultură materială și spirituală, conservarea, studierea și interpretarea acestora și în ultimă instanță transmiterea cunoștințelor obținute publicului.

La conferința Comitetului Internațional al muzeelor de arheologie și istorie, ținută la Leningrad și Moscova între 9—18 septembrie 1970, au fost accentuate o serie de probleme majore privind dezvoltarea și perspectivele muzeelor, subliniindu-se că: „muzeul modern este sau trebuie să fie o instituție de cercetare cu caracter complex și că munca cu publicul nu poate fi eficientă și de calitate decât în măsura în care se bazează pe o temeinică activitate științifică“.

Începuturile muzeistice la Satu Mare sînt prezente încă de la sfîrșitul secolului trecut, dar cu toate acestea se poate afirma cu certitudine că abia în anii din urmă această instituție, mergînd pe linia îmbunătățirii muncii de cercetare științifică cu cea de instrucție și educație, și-a dobîndit locul ce i se cuvine de drept. Dacă munca științifică a secției de arheologie, așa după cum este și firesc, are accente specializate, cea culturală-educativă are mai multe caracteristici, care le putem rezuma pe de o parte la munca de interior, care se duce cu vizitatorii, iar pe de altă parte la munca din exterior: expuneri, conferințe, presă, radio și televiziune, relații cu școala etc.

În contextul muncii duse în muzeu, mijlocul principal și prin care sînt realizate sarcinile cultural-educative rămîne cunoscuta acțiune de îndrumare a vizitatorului. Proces în cadrul căruia publicului i se prezintă epoci și culturi, materialele secției, care se înscriu începînd cu paleoliticul și pînă în perioada de sfîrșit a primului mileniu al erei noastre. În această prezentare, care de multe ori devine un dialog, se insistă, în afară de prezentare cît mai clară și științifică a exponatelor, asupra contextului de descoperire a pieselor unicate sau rarităților și se face totodată un apel pentru semnarea cît mai eficientă și promptă din partea vizitatorilor și a eventualelor descoperiri. Ghidajul în cadrul sălilor secției de istorie veche se face în mod firesc în funcție de public, în scopul înțelegerii cît mai fidele a diferențelor epocii istorice. La aceeași muncă dusă în interior, am mai adăuga existența în cadrul Muzeului județean Satu Mare a unui curs din cadrul Universității populare (înființat în acest an), cu titlul: *Satu Mare în documentele muzeului județean*, curs care cuprinde și o serie de expuneri legate de istoria antică a meleagurilor: *Vestigii din epoca bronzului aflate în colecția muzeului, Monede antice descoperite pe teritoriul județului Satu Mare*,

Urme ale dacilor liberi în Sătmar etc. În cadrul acestor cursuri care au loc, așa cum am mai amintit, în incinta instituției, în afara diapozitivelor, alb negru sau color, a fotografiilor, auditorul este pus în fața unor aspecte ale muncii practice de pe șantiere. În mod normal, aceste expuneri privesc istoria județului, încadrate însă în istoria României și în contextul celei universale.

Deși s-a precizat mai sus că munca cultural-educativă o putem rezuma fie în cadrul instituției, fie în exterior, există însă direcții de întretăiere, de legătură, care fac de multe ori ca cele două forme de manifestare să se întretaie, să se completeze una cu alta.

Un astfel de domeniu îl reprezintă legătura cu școala. În afara unor vizite în grup, spre lauda unor profesori, pregătite din timp, au fost formate două cercuri de arheologie, care în mod efectiv au participat la unele lucrări fie de perieghază, fie de șantier (la Satu Mare, așezare din sec. III—IV și Tășnad-Săcăseni sec. II—IV și VIII—IX), sau mai apoi în cadrul unor lucrări de restaurare, de mai mică importanță.

Pe aceeași linie a legăturii muzeu-școală, mai amintim îndrumarea unor muzee școlare, care au reușit să-și colecționeze în afară de piese de etnografie și valoroase colecții arheologice.

Un aspect pe linia acestei importante legături cu școala, cu o reală eficiență de ambele părți, l-ar constitui atragerea spre muzeu sau muzee a diferitelor categorii de profesori de diferite specialități, care să cunoască fondul muzeal, precum și posibilitățile ce le oferă acesta, spre a face din atare colaborare un adevărat mijloc eficient de îmbogățire a cunoștințelor științifice și cultural-educative a elevilor.

Pe linia valorificării culturale, și implicit educative, avînd în vedere unele laturi de esență ale conștiinței umane ca : patriotismul, dragostea față de istoria oamenilor și locurilor, un important loc și rol revine presei, în special celei locale.

Cu prilejul unor manifestări importante pe plan județean, dintre care menționăm sărbătorirea în anul 1972, toamna, a aniversării unui mileniu de existență a orașului Satu Mare, în paginile presei locale au apărut articole sub forma unui serial — Satu Mare, file de istorie, în care au fost trecute în revistă, în scopul cunoașterii de masele largi, principalele descoperiri arheologice de pe teritoriul orașului sau județului.

Avîndu-se în vedere interesul sporit față de istoria trecută, de curiozitatea ce o trezesc descoperirile arheologice din epoci diferite, începînd cu primăvara anului 1973, în colaborare cu aceeași presă locală, descoperirilor arheologice sătmărene le-a fost dedicat un alt serial, menit să le facă cunoscute și anume : *Anti-chități sătmărene*. Articolele apărute sub acest titlu general, bilunare, își au rostul de-a prezenta cele mai semnificative obiecte sau piese antice din județ descoperite pînă acum. Pe linia aceluiași eforturi mai menționăm popularizarea unor materiale arheologice de mare valoare științifică, care se află acum în patrimoniul Muzeului de Istorie al R. S. României, precum și articolele cu evident conținut de popularizare, dar fără a neglija latura științifică, dedicate unor șantiere arheologice.

În același context de ridicare a nivelului cultural se înscriu expozițiile itinerante. O singură manifestare de acest fel ne-a întărit convingerea necesității și permanenței. Sînt cunoscute în întreaga țară materialele ieșite la lumină în importantul centru al dacilor liberi de la Medieșul Aurit. Despre rezultatele obținute, la timpul potrivit au apărut o serie de articole de specialitate, accesibile însă mai puțin publicului larg. Spre a suplini această lacună muzeul județului

a întocmit o expoziție temporară dedicată acestui important șantier, dar care a cuprins totodată exhaustiv prezențele dacilor liberi în extremitatea nord-vestică a țării noastre; această expoziție a funcționat un timp chiar în localitatea de proveniență a pieselor, iar inaugurarea ei, prilejuită de momentul festiv al intrării în folosință a unui edificu cultural, a atras aprecierea unanimă a localnicilor, contribuind firește la îmbogățirea cunoștințelor acestora despre meleagurile unde trăiesc.

Dacă în centrul de județ această expoziție a cuprins doar materiale dacice, în localitatea de descoperire tematica ei a fost substanțial îmbogățită reunind descoperiri arheologice diverse, începînd din paleolitic și pînă în sec. al XIII-lea e. n., firește avînd o proveniență locală.

În direcția cultivării dragostei pentru istoria antică locală, a fost inițiat în colaborare cu Comitetul Județean al U.T.C. un concurs gen „Cine știe cîștigă”, cu prilejul amintitei sărbătoriri a orașului Satu Mare, bucurîndu-se de o largă participare de masă, ceea ce a creat un procent pentru eficiență și continuitate, ducînd la o afluență crescîndă la muzeu sau la monumente.

În valorificarea cultural-educativă a descoperirilor arheologice de pe teritoriul județului Satu Mare, în îmbogățirea cunoștințelor și formarea sentimentelor de dragoste față de trecutul istoric, în formarea unei concepții materialiste despre lume și viață, de un real folos sînt și vor rămîne întîlnirile organizate în localitățile unde sînt efectuate cercetări arheologice. Organizate la sfîrșitul unei campanii, aceste întîlniri, în afara faptului că fac cunoscut localnicilor rezultatele cercetărilor întreprinse, constituie un prilej viu de discuții, trezind un real interes în salvarea unor importante vestigii.

La cunoașterea istoriei județului Satu Mare, un rol important, deși a depășit cadrul popularizării, trecînd la un accentuat caracter științific, l-a constituit sesiunea de comunicări organizată în cinstea sărbătoririi milenare a orașului Satu Mare. Firește că lucrurile susținute au depășit, așa cum de altfel era cazul, cadrul simplei comunicări sau popularizării.

LA MISE EN VALEUR CULTUREL-ÉDUCATIVE DES DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES DU TERRITOIRE DU DÉPARTEMENT DE SATU MARE

— Résumé —

En exposant la fonction de base du musée d'histoire et les tâches complexes de celui-ci dans le processus d'éducation patriotique de la jeune génération, de tous les travailleurs de notre patrie, l'auteur présente les modalités pratiques de réalisation de la fonction de propagateur du Musée de Satu Mare.

La présentation faite au public visiteur, les cours tenus dans le musée avec le concours de l'Université populaire, les cercles d'archéologie, les expositions qui suivent certains itinéraires, les concours „Qui sait, gagne”, l'action de populariser par la radio et la télévision certains matériaux archéologiques, des pièces de musée de grande valeur historique et artistique etc., constituent des formes par lesquelles on réalise les tâches culturel-éducatives du Musée de Satu Mare.